

Бондаренко Л. А., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку, Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна

ORCID ID: 0000-0001-8734-9720

e-mail: kfsgir.knu@gmail.com

Ухова І. М., здобувач вищої освіти факультету економіки та управління бізнесом, Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна

ORCID ID: 0000-0003-4149-5698

e-mail: irochka.ukhova@gmail.com

Значення та вплив системно важливих банків на стан банківської та економічної системи

Анотація. Стаття присвячена дослідженню питання розвитку економічної та банківської системи, ролі системно важливих банків та їх впливу на зазначені системи, а, отже, і на добробут громадян та процвітання країни. Розкрито стан системно важливих банків та їх концентрацію в банківській системі України: монополізація банківського ринку державними системно важливими банками та акумуляція в них значної частки проблемних кредитів. За результатами дослідження доведено тісний зв'язок системно важливих банків з макросистемою: тотальні наслідки впливу системно важливих банків на кредитування малих та середніх підприємств, що, в свою чергу, тісно пов'язані з зростанням ВВП та експорту. Виокремлено, що системно важливі банки перешкоджають розвитку банківського сектору та економіки країни в цілому через надмірну концентрацію ризиків, що в результаті неефективного менеджменту призводять до хронічної кризи.

Ключові слова: системно важливі банки; банківська система; економічна система; макроекономічні показники; економічна криза; банківська криза.

Bondarenko Larysa, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Finance of Business Entities and Innovation Development, Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih, Ukraine

Ukhova Iryna, applicant of higher education of the Faculty of Economics and Business Administration, Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih, Ukraine

The Significance and Influence of the Systemically Important Banks on the Performance of the Banking and Economic System

Abstract. Introduction. Banks have a significant impact on a nation's production and economic situation. This phenomenon can be explained by the fact that the spread of banking processes to other areas of activity is carried out on the principle of the effect of infection and dominoes. In order to avoid imbalances in the process of social development, it is necessary to ensure the sustainable development of the banking, financial and economic system. Particular attention should be paid to the management of the sustainability, stability and solvency of systemically important banks, since they hold significant assets, liabilities, and capital. Violation of the balance in the activities of such banks may cost the banking system and the economy "very dearly".

Purpose. The purpose of this study is to highlight and justify the significance and impact of SIB on the development of the banking and economic systems through the prism of economic processes in the country.

Results. The article is devoted to the research of one of the important issues of the development of the modern economic and banking system - the role of systemically important banks, their influence on the mentioned systems, and consequently on the welfare of the population and prosperity of the country. The research reveals the monopolization of the banking market by the state systemically important banks and their accumulation of a significant share of problem loans. According to the results of the study, the close connection of systemically important banks with the macro system was proved: the total effects of the impact of systemically important banks on lending to small and medium-sized enterprises, which, in turn, is closely related to the growth of GDP and exports. It is emphasized that systemically important banks hinder the development of the banking sector and the economy of the country as a whole due to the excessive concentration of risks resulting from ineffective management resulting in a chronic crisis.

Conclusions. CSB is a significant component of the banking system and catalyzes socio-economic processes in the country. As for Ukraine, the banking system is monopolized by three state-owned banks: PrivatBank, Oschadbank and Ukreximbank. The presence of SIB is a threat to the economy and the banking system, but when these banks are public, this threat is dual. It is important to note that before a certain moment, CSR accelerates the development of the financial market and generates innovative banking products, but in the event of an ineffective system of risk management—controlling and misuse of the market share by board members—the consequences may be total.

Concerning the direct influence and interconnection of CSR with the main macroeconomic indicators, we conclude that the growth of exports is possible only by stimulating production through lending. The privatization of state-owned banks and the development of standards for the "antitrust" banking market (the share of the 1st bank should not exceed 16.7%) should become

the priority issue number one for the NBU. Monopoly SIBs will never be able to offer cheap credit resources (and thus stimulate production and the economy altogether) and provide such interest rates on deposits that would cover the inflationary effect and increase (or at least maintain the same level of) capital of individuals.

Keywords: *systemically important banks; banking system; economic system; macroeconomic indicators; economic crisis; banking crisis.*

JEL Classification: *G 21; D 60; E 20.*

Постановка проблеми. Банки істотно впливають на виробництво та економічну ситуацію в державі. При цьому поширення дії банківських процесів на інші сфери діяльності здійснюється за принципом ефекту зараження та доміно. Тому для уникнення дисбалансів у процесі суспільного розвитку необхідно забезпечити та гарантувати сталий розвиток банківської, фінансової та економічної системи. А особливу увагу потрібно приділяти питанню управління стійкості, стабільності та платоспроможності системно важливих банків, оскільки якраз в них зосереджуються значні обсяги активів, зобов'язань та капіталу. Порушення балансу в діяльності таких банків перетворюють їх на джерело серйозних системних ризиків, що здатні призвести до колапсу економічної та банківської системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти щодо впливу системно важливих банків (далі – СВБ) на розвиток економічної та банківської системи знайшли відображення у працях як вітчизняних, так і закордонних науковців: В. Бурої, Е. О. Юрія, О. О. Шинкаряка, І. В. Белової та ін. Однак, питання щодо впливу СВБ на вищезазначені системи є до сьогодні дискусійні, що і обумовлює актуальність дослідження.

Формулювання цілей дослідження. Мета цього дослідження полягає у висвітленні та обґрунтуванні значення та впливу СВБ на стан та перспективи розвитку банківської та економічної системи через призму економічних процесів в країні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Полеміка щодо впливу СВБ на процвітання економіки є актуальним питанням всесвітньої наукової спільноти вже котрий рік поспіль, в той час як в Україні дану проблематику почали розглядати не так давно.

Для повноти дослідження розглянемо сутнісний аспект СВБ шляхом аналізу теоретичного надбання вітчизняних та закордонних авторів. Так, наприклад, С. Зоу зазначає, що СВБ – це фінансовий інститут, який володіє значною долею ринку та має таку кількість економічних зв'язків, що його банкрутство матиме катастрофічні наслідки для світової економіки та/або для економіки окремої країни [1]. Краснова І. та В. Лавренюк зауважують, що банк може вважатися системно важливим, якщо його неплатоспроможність або неочікуване банкрутство зумовлює збільшення системного ризику або приводить до негативних наслідків в економіці країни [2, с. 20]. Згідно з

тлумаченням НБУ, СВБ - банк, що відповідає критеріям, встановленим Національним банком України, діяльність якого впливає на стабільність банківської системи [3].

Загалом, вітчизняні і закордонні науковці, фінансові інститути та організації, уряди різних країн світу подають відмінні один від одного поняття щодо сутності СВБ, але проаналізувавши більшість визначень, можна констатувати той факт, що СВБ характеризуються своєю важливістю для економіки та банківської системи, масштабністю в розрізі активів, зобов'язань, кількості відділень та диверсифікації послуг, що володіє значною долею на ринку і погіршення фінансового стану якого призведе до негативних наслідків в банківській та економічній системі.

Досвід, надобутий в процесі світових та вітчизняних фінансових криз окреслив стійку тенденцію залежності проблем платоспроможності та ліквідності «великих» фінансових інститутів та економіки країн (наприклад, крах крупних світових гравців в банківському секторі Northern Rock (Великобританія) та Lehman Brothers (США)) [1], що супроводжується зниженням довіри клієнтів до фінансових установ (фізичних та юридичних осіб) і падінням реального сектору економіки. Держава, в свою чергу, вимушена надавати допомогу у вигляді додаткових грошових коштів, тим самим ще більше погіршуючи стан окремих секторів економіки, скорочуючи фінансування деяких галузей.

Наочним прикладом окреслених подій слугують результативні показники, що показують взаємозв'язок економічної та банківської системи: показник співвідношення загальних активів до ВВП, співвідношення кредитного портфелю до ВВП, співвідношення коштів клієнтів до ВВП. В якості показників за системними банками, що впливають на розвиток банківської системи України: сума часток активів СВБ в банківській системі України, сума часток кредитних портфелів СВБ в банківській системі України, сума часток коштів клієнтів СВБ в банківській системі України [4].

Перший банк в світі, що отримав статус «надвеликого» був Continental Illinois (1984 р.) [5]. Класифікація та надання статусу «системно важливого банку» (СБВ) в Україні НБУ почала здійснюватися щороку з 2015 р. (табл. 1).

Таблиця 1 Системно важливі банки в Україні, 2015-2019 рр.

Рік	Назва банків
2015	ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Дельта Банк, Промінвестбанк, UniCredit Bank, Райффайзен Аваль та Сбербанк Росії
2016	ПриватБанк, Ощадбанк та Укрексімбанк
2017	ПриватБанк, Ощадбанк та Укрексімбанк
2018	ПриватБанк, Ощадбанк та Укрексімбанк
2019	ПриватБанк, Ощадбанк та Укрексімбанк

Джерело: складено за джерелом [3]

Отже, бачимо, що останні 5 років топ найбільших банків України незмінно очолюють ПриватБанк, ОщадБанк та Укрексімбанк. Варто зазначити, що протягом визначеного періоду (2015-2019 рр.) виявлено два випадки неплатоспроможності «надвеликих банків». У 2015 р. – з Дельта Банком, що було визнано неплатоспроможним 5 жовтня того ж року, а потім ліквідовано. У 2016 р. з ПриватБанком,

що був націоналізований та рефінансований за рахунок держави, і через що банківська система України вийшла на від'ємний результат у розмірі 159,4 млрд грн та втратила 6% ВВП країни. Тому, розглянемо та проаналізуємо динаміку активів банків, що займають передові позиції серед найбільших банків протягом 2015-2018 рр. у табл. 2.

Таблиця 2 Питома вага активів системно важливих банків України в банківській системі

Назва банку	Період							
	2015		2016		2017		2018	
	Загальні активи, млн грн	Частка у загальних активах, %	Загальні активи, млн грн	Частка у загальних активах, %	Загальні активи, млн грн	Частка у загальних активах, %	Загальні активи, млн грн	Частка у загальних активах, %
ПриватБанк	264886,3	21,15	220017,6	17,26	491716,0	26,21	525247,8	27,15
Ощадбанк	159389,4	12,72	210099,2	16,48	295879,7	15,77	291010,6	15,04
Укрексімбанк	141285,4	11,28	160303,8	12,58	224842,3	11,98	231958,0	11,99
UniCredit Bank	54219,2	4,32	-	-	-	-	-	-
Сбербанк Росії	51806,6	4,14	-	-	-	-	-	-
Райффайзен Аваль	51239,3	4,09	-	-	-	-	-	-
Промінвестбанк	41652,3	3,32	-	-	-	-	-	-
Дельта Банк	23064,5	1,84	-	-	-	-	-	-
Загальні активи банківської системи	1252570,4	100	1274731581	100	1876037,0	100	1934709,6	100

Джерело: складено за джерелом [3]

Аналіз концентрації активів СВБ в банківській системі України та питомої ваги кожного СВБ, ЗУ «Про захист економічної конкуренції» [7] дав можливість визначити, що даний ринок у 2017 та 2018 рр. є державною монополією, головним монополістом якого є Приватбанк. Адже, згідно наведеного закону, якщо сукупна частка не більше ніж трьох суб'єктів господарювання, яким на одному ринку належать найбільші частки перевищує 50%, то такий ринок вважається монопольним. У 2018 р. частка активів СВБ

склала в цілому 57,73% в національній валюті та 54,18% за всіма валютами, частка зобов'язань 44,16% в національній валюті та 49,42% за всіма валютами. Приватбанк є домінуючим, адже його частка на ринку становить більше 35% активів в національній валюті та 27,15% за всіма валютами. Посилення концентрації активів СВБ протягом 2015-2018 рр. є об'єктивним наслідком виходу чималої кількості банків з ринку та перерозподілом їх вільних грошових коштів серед наявних функціонуючих банків (рис. 1).

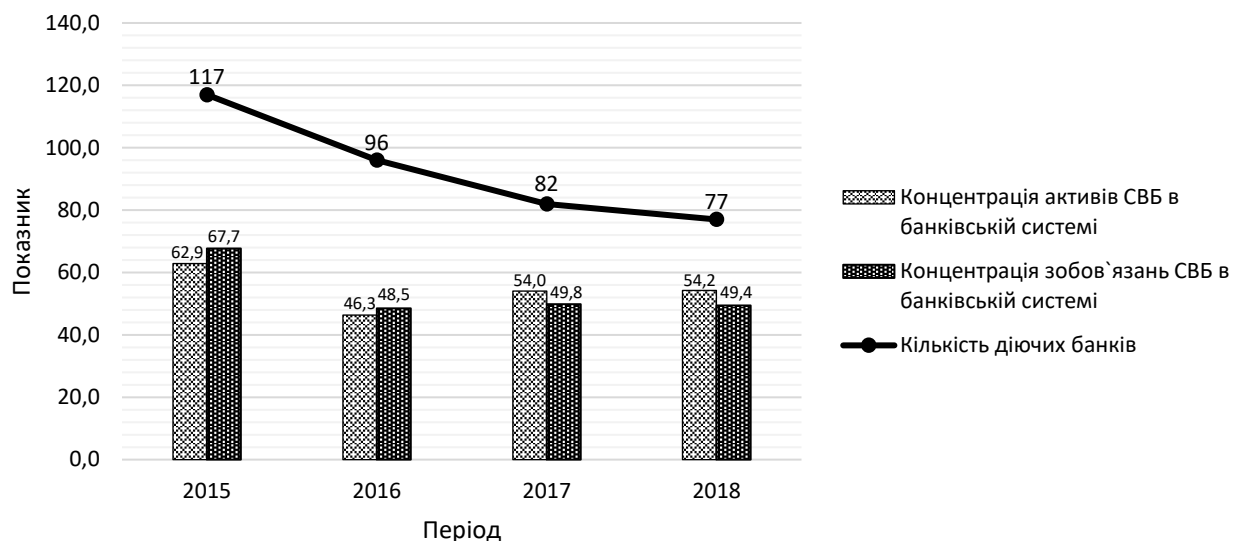

Рисунок 1 – Взаємозв'язок динаміки зміни питомої ваги системно важливих банків та зміни кількості банків протягом 2015-2018 рр.

Джерело: складено за джерелом [3]

Зростання або зменшення частки СВБ в банківській системі, безпосередньо, пов'язано з ступнем довіри населення до цих банків. Тому, не є несподіванкою те, що Приватбанк займає основну частину банківського сектору, але це також означає, що на нього покладаються підвищені вимоги, адже саме в ньому

концентрується найбільша частина фінансових можливостей населення.

Значення та результативність взаємодії банківського та реального сектору економіки має найбільший прояв у частині кредитування підприємств, а саме: у відображенні питомої ваги активів українських банків (табл. 3).

Таблиця 3 Показники «фінансової» глибини банківської системи України та СВБ

Показник	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.	
	СВБ, усього	БС, усього	СВБ, усього	БС, усього	СВБ, усього	БС, усього	СВБ, усього	БС, усього
Обсяг ВВП, млн грн	1988544		2385367		2983882		3558706	
Кредитний портфель, млн грн	298536,3	713974,3	179312,7	566512,6	180201,5	561328,2	192042,1	594003,2
Кошти клієнтів, млн грн	349238,0	760295,4	409135,9	860039,9	445452,2	930004,5	456346,8	963044,8
Співвідношення кредитного портфелю БС до ВВП, %	35,90		23,75		18,82		16,69	
Співвідношення коштів клієнтів БС до ВВП, %	38,23		36,05		31,18		27,06	
Співвідношення коштів клієнтів СВБ до ВВП, %	24,43		17,15		14,93		12,82	
Співвідношення кредитного портфелю СВБ до ВВП, %	22,71		7,52		6,04		5,40	

Джерело: складено за джерелом [3, 8]

По оцінці ситуації, наведеної на рис. 2 можна зробити висновок, що розвиток кредитного та депозитного ринку знаходиться в стагнації. Протягом 2015-18 рр. зменшується питома вага коштів клієнтів до ВВП як в СВБ, так і по всій банківській системі. В переважній більшості, це пов'язано з ліквідацією значної кількості банків та «кризою недовіри» по відношенню до банківських установ, зростанням частки споживання доходу внаслідок зростання індексу споживчих цін та зменшення частки заощаджень. Також, економіка України поступово втрачає кредитну підтримку банківського сектору через неможливість обслуговувати дорогі кредитні

ресурси. Співвідношення кредитного портфелю як по всій банківській системі, так і по СВБ банкам до ВВП (фінансової глибини) падає протягом 2015-2018 рр., що свідчить про зниження інвестиційної та купівельної спроможності, зниження масштабів виробництва. Підсумок роботи діяльності банків за 2018 р. демонструє, що зростання кредитного портфелю банківської системи, співвідношення кредитів до ВВП здійснюється за рахунок системних банків, але не може не турбувати той факт, що обсяг непрацюючих кредитів теж зростає, можливо, як наслідок неефективної процентної політики.

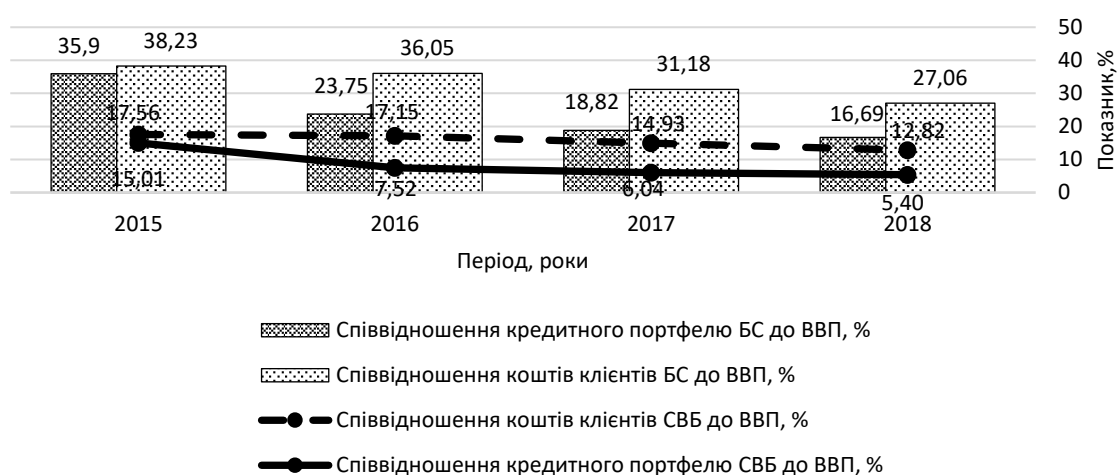

Рисунок 2 – Співвідношення кредитного, депозитного портфелю банківської системи до ВВП та співвідношення кредитного, депозитного портфелю СВБ до ВВП

Джерело: складено за джерелом [3, 8]

З 2015 р. по 2018 р. рівень фінансової глиби по всій банківській системі знизився з 35,9% до 16,69% (по СВБ – з 15,01 до 5,20%), що в більшій мірі сталося через зниження кредитного портфелю СВБ. Даний показник в зарубіжних країнах на порядок вище (наприклад, у Польщі – 70%, Туреччини – 80%, в країнах Єврозони – 160%, Японії – 180%). Зростання обсягу номінального ВВП протягом 2015-18 рр. відбувається через збільшення трансів всесвітніх організацій, таких як МВФ, на фоні інфляційних процесів, що розгортаються у країні. В той час як економічне зростання повинно здійснюватися за рахунок відновлення кредитування та зниження процентних ставок – ціни кредитних ресурсів, що неможливо зробити у разі присутності монополії на кредитному ринку. Тому, на даний момент розвитку, Україні потрібно збільшувати конкуренцію в банківському секторі. Отримання більшої за обсягом допомоги від всесвітніх організацій не стане панацеєю для вирішення економічних проблем в країні, а тільки усугубить її фінансове становище та введе в стадію ще більшої залежності. Тим більш, платежі за держаним боргом, а саме їх

обсяг, впливають на рейтинг, що встановлюють міжнародні кредитні рейтингові агентства.

Банківська та економічна система тісно пов'язані між собою, а отже, і СВБ як основна складова банківської системи знаходиться в взаємозалежності з розвитком економіки, і навпаки. З рис. 3, бачимо, що протягом 2016-2018 рр. обсяг імпорту переважає над експортом. Відповідно, українська економіка купує більше товарів, ніж продає. Ця тенденція пов'язана з тим, що реальний сектор економіки не працює належною мірою, тобто не виробляє конкурентоспроможних товарів, що користувалися б попитом на зовнішньому та внутрішньому ринку. Більшість підприємств банкрутують через неможливість встояти перед більш конкурентними іноземними товарами, тим більш, менш затратними, а отже, більш дешевими. Зменшення виробництва посилюють інфляційні процеси в країні. Так, скорочення обсягу виробництва зменшує купівельну спроможність національної валюти, товари мають тенденцію до удорожчання, тому що попит переважає пропозицію.

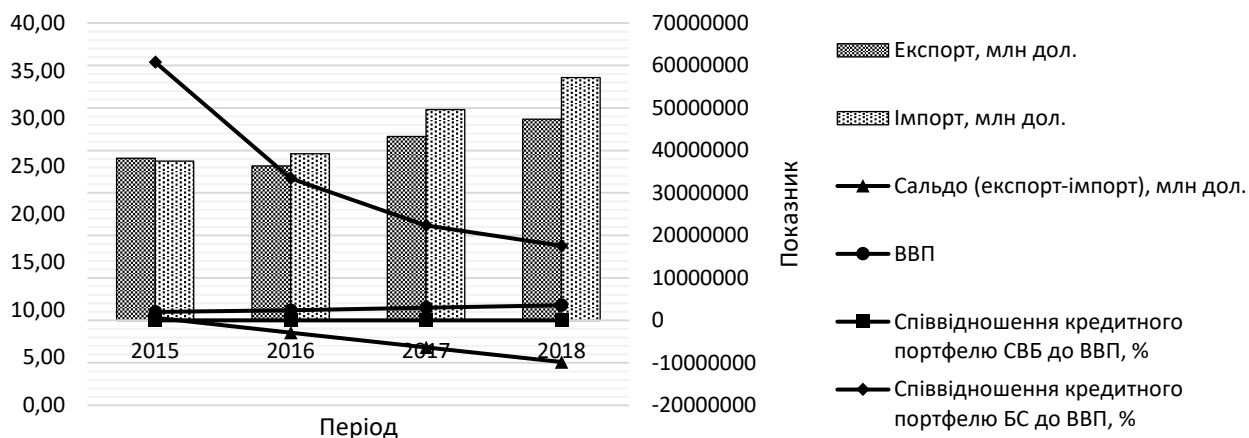

Рисунок 3 – Показники, що характеризують зв'язок банківського сектору з макросистемою держави

Джерело: складено за джерелом [3, 8]

Передумовою зростання виробництва є високі відсоткові ставки по кредитах, що виникають в результаті захисної реакції банків на кризові явища або у разі прогресування монополістичних ознак СВБ (по-перше, тому що вони мають більшу питому вагу на ринку, по-друге, до СВБ банків НБУ виявляє більші вимоги, через що вони повинні дотримуватися підвищених нормативів, тобто підвищувати ціну на свої послуги для збереження платоспроможності). Тож, обґрунтуємо це на прикладі кредитування малих та середніх підприємств в Україні. Розвиток та підтримка малих та середніх підприємств є запорукою стабільності та процвітання передових країн світу. Так, частка малих та середніх підприємств до ВВП у європейських країн перевищує 50% (Італія – 70%, Франція – 52%), у Польщі 47% ВВП, а в Росії та

Білорусії – 22% і 23% відповідно. В Україні даний показник становить лише 15% [9]. Статистика засвідчує, що сукупність середніх та малих підприємств становить 99,5 % від загальної кількості усіх підприємств України та генерують більшість робочих місць. Але, протягом останніх 3-х років є стійка тенденція їх поступового зменшення, що обумовлено зростанням податкового тягаря та неспроможністю залучати додаткові фінансові ресурси. Внаслідок цього, більшість підприємств отримують від'ємний фінансовий результат та банкрутують. Динаміку скорочення підприємств наочно бачимо на рис. 4. Зростання концентрації та монополізації СВБ визначає зменшення обсягу кредитування, кількості суб'єктів малого та середнього підприємництва з року в рік.

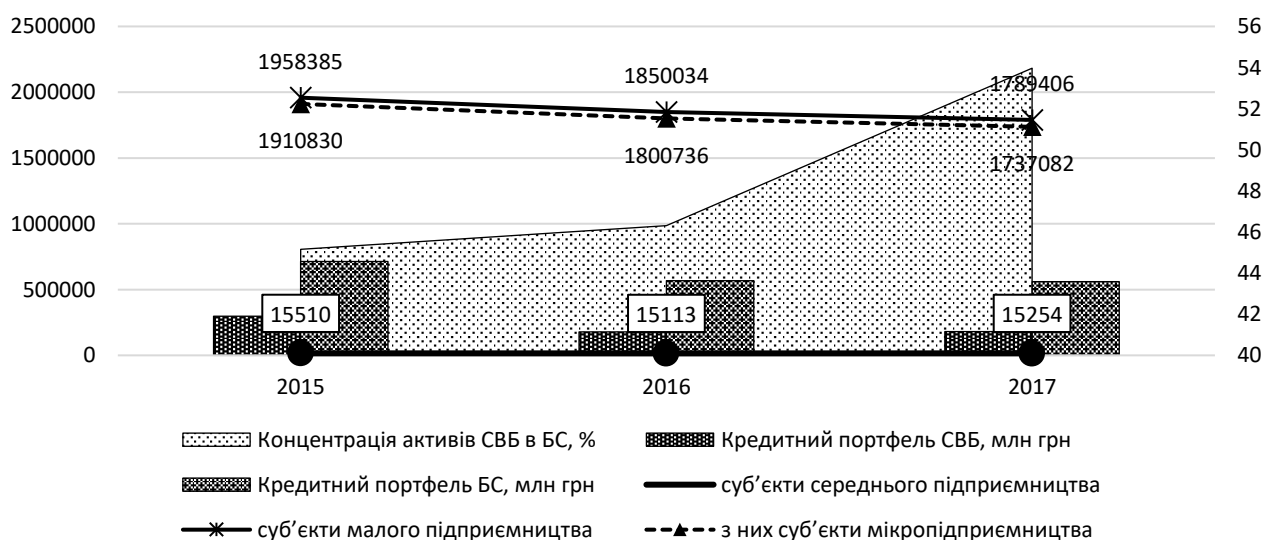

Рисунок 4 – Взаємозв'язок кредитування та розвитку малого та середнього підприємництва

Джерело: складено за джерелом [3, 8]

На даний момент, процентні ставки на кредити в українських банках корелюються в інтервалі 13,9% до 26%, що є невід'ємним тягарем для функціонуючих малих та середніх підприємств, а тим більш для новостворених. В той час, як ставки по кредитах в розвинених країнах суттєво відрізняються. Наприклад, в Німеччині вона становить 2,63%, Франції – 2,5%, Австрії – 3,4%, Нідерландах – 1,68% [9]. Дані тенденції можна охарактеризувати декількома факторами: високою обліковою ставкою та високими податковими зборами, інфляційними витратами, високим рівнем неповернення кредитів. Вартість кредиту в системно важливих державних банках Укресімбанк та Ощадбанк терміном до 5 років становить 20% та 20,15% відповідно. Найнижча процентна ставка для кредитування підприємств малого та середнього бізнесу належить УкрСиббанку у розмірі 13,9% річних терміном до 10 років. Друге місце – Kredobank (16,9%) терміном до 7 років та Укргазбанк – 17-18,4% [9]. Отже, ціна кредитних ресурсів в «несистемних» банках на порядок нижче. Практика показує, що саме в таких банках і обслуговуються малі та середні підприємства через нижчу процентну ставку та нижчі вимоги до позичальників щодо платоспроможності, що не можна говорити про банків-гігантів. З іншої сторони, наявні тенденції в банківській сфері свідчать, що саме такі банки «йдуть» з ринку, а поряд з ними – і клієнти даної групи зі своєї галузі.

Проблема «неповернення» кредитів є не новою для банківської системи протягом останніх років. Але парадоксальним є факт, що у самому великому банку країни є наявна найбільша частка цих проблемних кредитів, що робить його найбільш збитковим (рис. 5). В середньому за 2018 р. 85,11% всіх кредитів «Приватбанку» є «непрацюючими», що підтверджує гіпотезу про те, що наявність СВБ пагубна для економіки через надмірну концентрацію ризиків в даних банках. Водночас, великий обсяг проблемної заборгованості «Приватбанку» за кредитами негативно впливає на капітал банку та унеможлиблює кредитування нових проектів підприємств. Згідно рис. 6, 85% клієнтів Приватбанку є неплатоспроможними та не можуть відповідати за свої зобов'язання, а банк в майбутньому не зможе відповідати за своїми зобов'язаннями перед фізичними особами, через що знову вийде на від'ємний результат, не поповнить доходи держбюджету, а навпаки буде потребувати нових вливань з боку держави. У даній ситуації, що склалася, пропонуємо відновити та активно розвивати високоприбуткові сегменти (кредити готівкою, кредитні картки, мікрокредити малому бізнесу), впроваджувати нові кредитні технології інноваційних проектів, розробляти банківські продукти, орієнтовані на малий та середній бізнес.

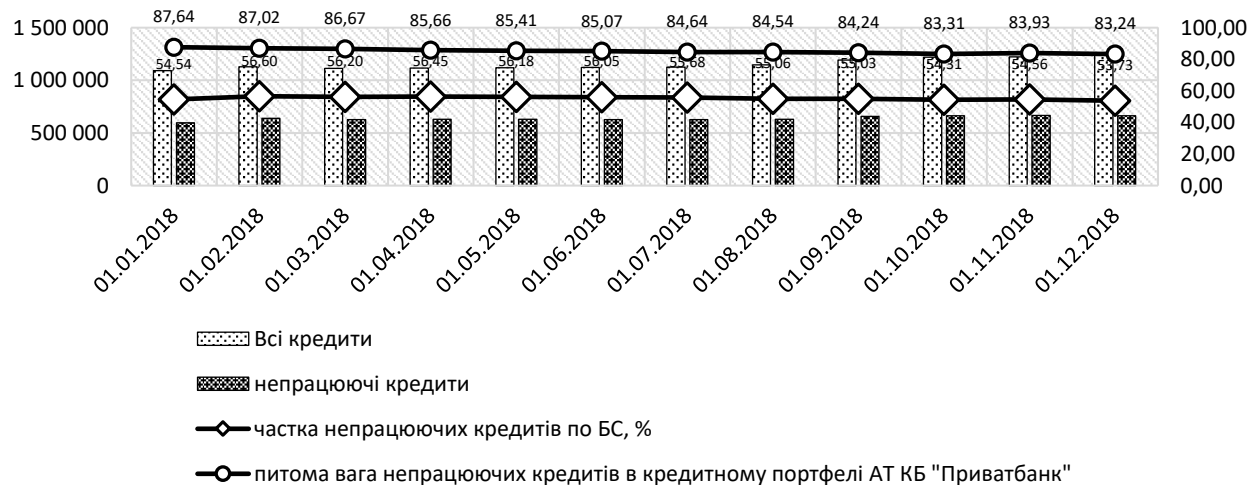

Рисунок 5 – Питома вага «непрацюючих кредитів» по банківській системі

Джерело: складено за джерелом [3]

Висновки. На основі проаналізованих статистичних даних та обрахованих показників дійшли висновку, що СВБ – банки, «банкрутство яких не можна припустити» через те, що вони «занадто великі», «занадто взаємопов'язані», «занадто складні» та «занадто важливі». Вони є вагомою складовою банківської системи та каталізатором соціально-економічних процесів в країні. Банкрутство навіть невеликого банку завдає значний вплив на всі сфери діяльності, тоді як ліквідація СВБ є катастрофічною подією, яка зачіпає

добробут кожного громадянина. Щодо України, банківська система монополізована 3-ма державними банками: ПриватБанком, Ощадбанком та Укресімбанком. Саме в них зосереджено найбільшу частину фінансових ресурсів країни. Наявність СВБ є загрозою для економіки та банківської системи, але коли дані банки – державні, ця загроза подвійна. Справа в тому, що управління в державних банках не є ефективним та ринкова економіка не передбачає величезного масиву державних банків в банківському

секторі: кожен банк повинен працювати на максимізацію прибутку. Потенційно може статися ситуація, коли державні банки витиснуть з банківського ринку приватні, самі не будуть орієнтовані на отримання позитивного фінансового результату, а збитки яких буде покривати держава, а отже – платники податків. Розвиток ринку фінансових послуг буде стримуватися через відсутність таргетування наряду із зниження кадрового потенціалу цих банків. Важливо зазначити, що до певного визначеного моменту СББ пришвидшують розвиток фінансового ринку та генерують інноваційні банківські продукти, але у разі неефективної системи ризик-менеджменту, контролінгу та зловживання часткою на ринку членами правління, наслідки можуть бути тотальними.

Щодо безпосереднього впливу та взаємозв'язку СББ з основними макроекономічними показниками робимо висновок, що зростання експорту можливе тільки шляхом стимулювання виробництва через кредитування. Приватизація державних банків та розробка нормативів «антимонопольного»

банківського ринку (частка 1-го банку не має перевищувати 16,7%) повинно стати пріоритетною задачею номер один для НБУ. Найбільш доцільним варіантом є продаж активів «надвеликих банків» різним фінансовим групам, тим самим розподіляючи рівномірно конкуренцію та ризики. Монопольні СББ ніколи не зможуть запропонувати дешеві кредитні ресурси (а отже, простимулювати виробництво та економіку в цілому) та надати таку процентну ставку по депозитам, що покривала б інфляційний ефект та примножувала (чи хоча б залишала на тому ж рівні) капітал фізичних осіб. «Життя в борг» української економіки буде збільшувати і так зростаючі платежі по обслуговуванню боргу, знижуючи кредитні рейтинги країни і відлякуючи іноземних інвесторів. Для збалансованого розвитку економіки потрібно, щоб подальший розвиток банківського сектора здійснювався за рахунок рівномірної диверсифікації ризиків по банківській системі, а отже, таке поняття як СББ не повинно існувати, тому що добробут мільйонів не повинен залежати від неправильної дії одного суб'єкта системи.

Література:

1. Molyneux Ph., Schaeck Kl., Zhou T. M. Too systemically important to fail' in banking – evidence from bank mergers and acquisitions. *Journal of International Money and Finance*. 2014. Vol. 49, P. 258-282.
2. Краснова І., Лавренюк В. Сутність та критерії ідентифікації системно важливих банків. *Вісник Національного банку України*. 2015. № 5. С. 18–24.
3. Показники банківської системи. *Офіційний сайт Національного банку України*. URL: <https://www.bank.gov.ua> (дата звернення 20.04.2019).
4. Онищенко Ю. І., Рімко О. А. Вплив системно-важливих банків на банківську систему України. *Modern Economics*. 2017. № 7. С. 123-130.
5. Continental Illinois and «Too Big to Fail». *Federal Deposit Insurance Corporation*. URL: https://www.fdic.gov/bank/historical/history/235_258.pdf (дата звернення 20.04.2019).
6. Kozmenko S., Belova I. Peculiarities of identification of systemically important banks and assessment of their impact of the occurrence of economic crisis. *Banks and Bank Systems*. 2015. Vol. 10, №3. P. 39-48.
7. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року N 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення 20.04.2019).
8. Статистична інформація. *Державна служба статистики України* : веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 20.04.2019).
9. Юхта О. І. Банківське кредитування експортерів суб'єктів малого та середнього бізнесу. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Сер. Економічні науки*. 2018. № 5. С. 94-101. DOI: 10.25313/2520-2294-2018-5-3713.
10. Бура В. Системно важливі банки в розвитку економіки України. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 4. С. 114-124.
11. Фурман В. Повинен ефективно запрацювати трикутник «парламент-уряд-Національний банк» : веб-сайт. URL: https://dt.ua/finances/aktivizaciya-kredituvannya-yak-dzherelo-ekonomichnogo-zrostannya-265967_.html (дата звернення 20.04.2019).

References:

1. Molyneux, P. Schaeck, K. & Zhou, T. (2014). Too systemically important to fail in banking — evidence from bank mergers and acquisitions. *Journal of International Money and Finance*, 49, 258–282. doi: 10.1016/j.jimonfin.2014.03.006.
2. Krasnova, I. & Lavrenyuk, V. (2015). The essence and criteria for identifying systemically important banks. *Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy*, 5, 18–24 [in Ukr.].
3. Kozmenko, S. & Belova, I. (2015). Peculiarities of identification of systemically important banks and assessment of their impact of the occurrence of economic crisis. *Banks and Bank Systems*, 10(3), 39-48 [in Ukr.].
4. Onischenko, Yu. I. & Rimko, O. A. (2017). Influence of systemically important banks on the banking system of Ukraine. *Modern Economics*, 7, 123-130. Retrieved from <https://modecon.mnau.edu.ua/innovative-ways-of-the-development-of-the-oil-fat-industry/>.
5. History of the eighties: lessons for the future. History of the 80s; Federal Deposit Insurance Corporation. – Washington: DC (1997). Continental Illinois and Too Big to Fail. Retrieved from https://www.fdic.gov/bank/historical/history/235_258.pdf.
6. Site of the National Bank of Ukraine (2018). *Official web-site*. Retrieved from <https://www.bank.gov.ua> [in Ukr.].
7. Zakon Ukrainy "Pro zahyst ekonomichnoi konkurencii". Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> [in Ukr.].

8. State Statistics Service of Ukraine (2018). *Official web-site*. Retrieved from www.ukrstat.gov.ua [in Ukr.].
  9. Yukhta, O. I. (2018). Bank lending for small and medium businesses exporters. *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka". Series: Ekonomichni nauky*, 5. doi: 10.25313/2520-2294-2018-5-3713.
  10. Bura, B. (2017). Systemically Important Banks in the Development of the Ukrainian Economy. *Visnyk KNTEU*, 4, 114–124 [in Ukr.].
  11. Furman, V. (2018). Must work efficiently the triangle parliament-government-National. Retrieved from https://dt.ua/finances/aktivizaciya-kredituvannya-yak-dzherelo-ekonomichnogo-zrostannya-265967_.html.
-

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License